

28.11.2014

Sisäministeriö
hare@intermin.fi
jukka.tukia@intermin.fi

Viite: Lausuntopyyntö nro 5.11.2014 (dnro SM025:00/2014)

ASIA: HALLITUKSEN ESITYSLUONNOS UUDEKSI RAHANKERÄYSLAIKSI

Pyysitte sosiaali- ja terveysministeriöltä lausuntoa liittyen hallituksen esitysluonnokseen uudeksi rahankeräyslaiksi.

Esitysluonnoksen keskeinen sisältö:

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi nykyisen rahankeräyslain korvaava uusi rahankeräyslaki. Lisäksi muutettaisiin samalla rikoslakia ja henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annettua lakia.

Rahankeräysten toimeenpano-oikeus laajennettaisiin koskemaan myös muita yhteisöjä kuin yleishyödyllisiä yhteisöjä ja säätiöitä. Lisäksi rahankeräyksiä voitaisiin toimeenpanna varojen hankkimiseksi myös muuhun kuin yleishyödylliseen tarkoitukseen. Voimassa olevasta lupamenettelystä luovuttaisiin ja siirryttäisiin kevyempään ilmoitusmenettelyyn. Hallinnollisesti rahankeräysasiat siirtyisivät Poliisihallitukselta ja paikallisilta poliisilaitoksilta maistraatille.

Rahankeräysten hallinnointia varten perustettaisiin julkinen rahankeräysrekisteri. Maistraatin rahankeräysrekisteriin merkitsemä ilmoitus olisi edellytys rahankeräysten toimeenpanon aloittamiselle. Rahankeräyksiä koskisi tilitysvelvollisuus ja velvollisuus käyttää rahankeräystuotto ilmoitettuun keräyskohteeseen. Rahankeräysilmoituksia ja rahankeräystilityksiä vastaanottavana rekisteriviranomaisena toimisi maistraatti, joka voisi kieltää rahankeräyksen toimeenpanon ja asettaa uhkasakon, jos tilitysvelvollisuutta ei olisi noudatettu.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rikoslain rahankeräysrikosta koskevaa rangaistussäännöstä. Hallinnollisten velvollisuuksien laiminlyönnit ehdotetaan säädettäväksi rangaistavaksi rahankeräyslakiin sisällytettävänä rahankeräysrikokmuksena. Henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että laista poistettaisiin viittaukset rahankeräysten valvontatietoihin, koska poliisi ei toimisi enää rekisteriviranomaisena.

Esityksessä myös selvennettäisiin rahankeräyksen ja joukkorahoituksen välistä suhdetta. Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan noin vuoden kuluttua niiden hyväksymisestä ja vahvistamisesta. Ehdotettuun velvollisuuteen kuuluu itsesääntelyä harjoittavaan toimielimeen tai noudattaa sen suosituksia ehdotetaan säädettäväksi vuoden mittainen siirtymäaika lain voimaantulosta lukien.

Sosiaali- ja terveysministeriön lausunto:

Sosiaali- ja terveysministeriö antoi edellisen kerran lausunnon rahankeräyslain osittaisuudistukseen liittyen marraskuussa 2013. Tuolloin ehdotetut muutokset tulivat voimaan 1.9.2014.

Nyt ehdotetut muutokset rahankeräyslakiin ovat varsin perustavanlaatuisia. Jo "rahankeräyslupa" muutettaisiin "rahankeräysilmoitukseksi". Muutosta perustellaan myös keskittämällä sekä viranomaistoiminnan tehokkaammalla ja nykyaikaisemmalla organisoinnilla.

Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että samankaltaisten toimintojen keskittäminen on valtionhallinnossa vallitseva suuntaus, jota on nähtävissä kaikilla hallinnonaloilla. Sosiaali- ja terveysministeriötä kuitenkin jossain määrin mietityttää se nopeus, jolla rahankeräyslakia uudistetaan. Edellinen osittaisuudistus on vasta tullut muutama kuukausi sitten voimaan ja kokonaisuudistus on nyt siis jo lausuntokierroksella.

Sosiaali- ja terveysministeriö epäilee, että ilmoitusmenettelyyn siirtymisestä aiheutuu rahankeräysten määrän merkittävä kasvu. Pelkän ilmoitusmenettelyn vuoksi keräysten määrä todennäköisesti kasvaisi huomattavasti, ehkä vieläkin suuremmassa mittakaavassa kuin mitä esitysluonnoksessa on arvioitu. Tämä vaatisi huomattavia lisäresursseja nykytilanteeseen verrattuna mm. valvonnan tehokkaan järjestämisen näkökulmasta.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan, että rahaa voisi jatkossa kerätä myös muuhun kuin yleishyödylliseen tarkoitukseen. Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että tällöin erityisenä vaarana olisi se, että jopa yhteiskunnan kannalta tärkeät rahankeräykset (esim. rahankeräys uuden lastensairaalan hyväksi tai rahankeräys sotiemme veteraanien auttamiseksi) hukkuisivat muiden, pelkästään yksityistä etua ajavien keräysten sekaan. Lisäksi on oletettavaa, että erilaisten huijausyritysten määrä tulisi kasvamaan merkittävästi nykyisestä.

Valvonnan järjestämiseksi on ehdotettu itsesääntelyä. Sosiaali- ja terveysministeriön mielestä esim. rahankeräysten valvontaa ei voi kuitenkaan rakentaa itsesääntelyn varaan. Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että itsesääntelyllä saavutettavat kustannussäästöt eivät äkkiseltään arvioituna nousisi sen mukana tuomia riskejä suuremmiksi. Kuten esitysluonnoksessa on nostettu esiin, itsesääntelyn käyttöönotto saattaa olla ristiriidassa myös Suomen perustuslain (731/1999) kanssa. Esitysluonnoksessa tätä problematiikkaa on kuitenkin käsitelty vain hyvin ohimennen.

Kaiken kaikkiaan sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että nyt tehty ehdotus uudeksi rahankeräyslaiksi merkitsisi täysin uudenlaista lähestymistapaa voimassa olevaan sääntelyyn verrattuna. Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö korostaa, että lainsäädännön viimeistelyn yhteydessä tulee kiinnittää huomiota uudistuksesta aiheutuvien haittavaikutusten torjuntaan.

Kansliapäällikkö

Päivi Sillanaukee

Neuvotteleva virkamies

Lassi Kauttonen

